

فرهنگ نامه حقوق بشر اسلامی (۴)

# امنیت فردی در اسلام

تألیف

دکتر عباس خواجه سیری

عضو هیئت علمی دانشکده وکیل پایه یک دادگستری

ناشر: انتشارات آثار سبز

نوبت و تاریخ چاپ: اول - ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قطع: پالتویی

ویراستار: زهره خواجه پیری

تعداد صفحات: ۱۴۹ صفحه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۶۰۹-۲-۷

سرشناسه: فرهنگنامه حقوق بشر اسلامی (۴)

عنوان و پدیدآور: امنیت فردی در اسلام / دکتر عباس خواجه پیری.

مشخصات نشر: تهران: آثار سبز، ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری: ۲۹۹ ص.

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه

موضوع: امنیت جنبه های مذهبی اسلام

موضوع: امنیت جنبه های قرآنی

موضوع: خدمات حفاظت شخصی

رده بندی کنگره ۱۳۹۲ ۸ الف / ۸۴ خ BP ۲۳۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۴۸۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۰۷۳۶۰

بها: ۶۸۰۰۰ ریال

چاپ و نشر این اثر بدون تغییر در محتوای آن با اطلاع قبلی صاحب اثر بلامانع است.

## فهرست مندرجات

|     |       |                                |
|-----|-------|--------------------------------|
| ۴   | ..... | دییاجه مؤلف                    |
| ۷   | ..... | مقدمه                          |
| ۱۲  | ..... | اهمیت امنیت در زندگی بشر       |
| ۲۱  | ..... | اقسام امنیت                    |
| ۳۱  | ..... | مفهوم امنیت فردی               |
| ۳۶  | ..... | قلسروی امنیت                   |
| ۵۲  | ..... | نقش دین در تأمین امنیت فردی    |
| ۶۶  | ..... | اسلام و امنیت فردی             |
| ۷۳  | ..... | امنیت و توسعه                  |
| ۷۹  | ..... | عوامل ایجاد امنیت معنوی        |
| ۸۶  | ..... | چالش های امنیت فردی            |
| ۹۷  | ..... | راهکارهای حفظ امنیت فردی       |
| ۱۳۴ | ..... | مرز امنیت فردی و امنیت اجتماعی |
| ۱۳۹ | ..... | وظایف دولت در تأمین امنیت فردی |
| ۱۴۵ | ..... | منابع و مأخذ                   |

## دیباچه مؤلف

بنا به دعوت رایزن محترم فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مسکو، توفیقی دست داد تا در معیت مسئولان محترم بنیاد بعثت به کشور روسیه سفر کنیم و زمینه‌ها و راهکارهای توسعه‌ی فعالیت‌های فرهنگی در آن سرزمین را از نزدیک بررسی و بر اساس امکانات موجود، برنامه‌ی اجرایی لازم را تدوین نماییم.

در این سفر ملاقات‌های مفید و پرباری با شخصیت‌های مختلف دینی و فرهنگی روسیه و تاتارستان انجام پذیرفت که به ویژه در جلساتی که با مسئولین ادارات امور دینی آن دو جمهوری برگزار شد، شاهد اظهار علاقه شدید آنان به ارائه کتب و متون اسلامی و حتی کتاب درسی در زمینه‌های معارف و اخلاق اسلامی بودیم.

ابراز تمایل وافر مسئولین فوق و نیز جمعیت قریب بیست میلیون مسلمان در فدراسیون روسیه و به ویژه در جمهوری‌های شمال قفقاز و ساحل ولگا، و نیز مخاطبین فراوان مسلمان و غیرمسلمان در سایر کشورهای اتحاد

جماهیر شوروی سابق (که به زبان روسی تسلط دارند)، هم‌پنین عادت بسیار پسندیده اکثریت مردم آن دیار به مطالعه در وسایل نقلیه عمومی، موجب گردید موسسه نهضت ترجمه (که از قریب دو سال پیش فعالیت خود را در زمینه ترجمه و نشر الکترونیکی متون مربوط به معارف اسلامی آغاز نموده است) جامعه روسی زبان را به عنوان مخاطب اصلی خود قرار دهد و سازمان‌دهی فعالیت خویش را در این راستا معطوف دارد.

این‌جانب نیز به پشتوانه‌ی مطالعاتی که در بیش از یک دهه در زمینه‌ی حقوق بشر اسلامی دارم، بر آن شدم تا با تدوین متونی نسبتاً روان و کم‌حجم تحت عنوان «فرهنگ نامه حقوق بشر اسلامی» و ترجمه و نشر آن به زبان روسی، اصول مترقی حقوق بشر اسلامی را برای آنان ارائه و تبیین نمایم، که با لطف خداوند متعال تاکنون سه مجلد از فرهنگ‌نامه مزبور با عناوین: «مبانی حقوق بشر در اسلام»، «حق حیات در اسلام» و «اسلام و حق حریم خصوصی»

تدوین و به چاپ رسیده است و برخی از آن‌ها به زبان روسی ترجمه گردیده و به زودی انتشار خواهد یافت.

کتاب حاضر مجلد چهارم از این مجموعه می‌باشد، که همزمان با چاپ آن به زبان فارسی، ترجمه روسی آن نیز آماده‌ی انتشار خواهد شد.

خداوند متعال را بر این توفیق شاکرم و از درگاه ربوبی او توفیق تداوم این اقدام را مسألت دارم.

دکتر عباس خواجه‌پیری

شهرادماه ۱۳۹۲ هجری شمسی

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ

لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

قرآن کریم - سوره حجرات آیه ۱۲

## مقدمه

موضوعیت یافتن حقوق بشر، به لحاظ فطری بودن آن، قدمتی معادل عمر بشر در جهان خاکی دارد و از آن زمان که انسان بر این کره خاکی استقرار یافت، مقوله‌ی حقوق بشر نیز متولد گردید و با تعدّد و تکثر انسان‌ها و جوامع بشری، رشد و توسعه پیدا کرد و همواره منشأ مبارزات و نهضت‌های حق‌طلبانه و آزادی‌خواهانه گردید و به عنوان آرمان جاویدان بشر باقی ماند.

مورخین در کاوش‌ها و مطالبات خود به اسنادی دست پیدا کرده‌اند که به لحاظ قدمت تاریخی به بیش از دو هزار سال قبل از تاریخ میلاد حضرت مسیح (ع) تعلق دارند و در متن آن‌ها بر حقوق طبیعی انسان‌ها و آزادی‌های اساسی تأکید شده است.

ظهور دین اسلام در سال ۶۱۰ میلادی نیز یکی از زرین‌ترین و جاوده‌ترین فصول تاریخ بشریت است که به لحاظ محتوای تعالیم آن، به ویژه در زمینه حقوق انسان‌ها، در اندک زمانی در بخش وسیعی از جهان مورد پذیرش و استقبال انسان‌های تحت ظلم و ستم قرار گرفت و پیروان بسیاری پیدا کرد.

بنا به گفته ابوالعلا مودودی، متفکر و محقق مشهور، غربی‌ها عادت دارند که هر امر خوبی را به خود منتسب کنند و چنین وانمود سازند که همه مواهب و فضایلی که بشریت بر آن دست یافته است، از ایشان نشأت می‌گیرد، حال آنکه مگنا کارتا (منشور کبیر انگلستان) به عنوان نخستین سند تاریخی غرب در زمینه حقوق بشر، که در سال ۱۲۱۵

میلادی توسط جان (پادشاه وقت انگلستان) صادر گردید، بیش از ششصد سال پس از ظهور دین اسلام صادر شده است و این سند و اسناد متعاقب آن، دلیل محکمی بر عقب ماندگی غرب از قافله حقوق بشر و عدم توجه آنان به منزلت انسانی و تأخیر در مبارزه آنان با ظلم و ستم هایی که طی قرون متمادی بر بشریت رفته است محسوب می گردد.

مطالعه مفاهیم حقوق بشری در تعالیم اسلام به وضوح گویای آن است که نظام حقوق بشر در شریعت اسلام و تعالیم پیامبر اکرم (ص) در مقایسه با آنچه در غرب مورد ادعا قرار می گیرد، به مراتب کامل تر و جامع تر است و علت این امر تفاوت اساسی دو نظام حقوقی غرب و اسلام در نگرش به انسان و ویژگی های مادی و معنوی اوست.

در شریعت اسلام، ملاک های فضیلت، انسانیت و معنویت انسان مورد توجه خاصی قرار گرفته است، حال آنکه دیدگاه غرب نسبت به انسان مبتنی بر عوامل معنوی و اخلاقی نیست.

از طرفی چون اخلاق و مذهب می‌تواند به عنوان قوی‌ترین پشتوانه‌ی اجرای حقوق بشر و حمایت از آن، کاربرد داشته باشد، لذا تقویت ارزش‌های اخلاقی و مذهبی در هر جامعه سبب توسعه حمایت از حقوق بشر می‌گردد و انحطاط اخلاقی یا بی‌توجهی به ارزش‌های مذهبی نیز در نقض و سلب حقوق بشر تأثیر مستقیم و منفی دارد. بر این اساس چنانچه قانونمندی‌ها و مقررات لازم‌الاجرا در جامعه از پشتوانه‌ی عظیم معنوی و اعتقادی افراد آن جامعه برخوردار نگردد، در نهایت نتیجه‌ی مطلوب و مورد انتظار بیار نخواهد آورد.

عدم توجه ارگان‌های حقوق بشری سازمان ملل متحد و اسناد بین‌المللی موجود به مذهب و اعتقادات دینی موجب عدم موفقیت در توسعه حمایت از حقوق بشر در دنیای امروزی گردیده است، که نتیجه‌ی آن وضع رقت بار و اسف بار ناشی از نقض حقوق انسان‌هاست که همه‌روزه در تمامی نقاط دنیا شاهد آن هستیم. در این سلسله مقالات ما بر آنیم تا با معرفی اجمالی پاره‌ای از تعالیم ناب اسلامی،

حقانیت شریعت متعالی دین اسلام را در مقایسه با ادعاهای  
پر طمطراق ولی پوچ و بی اساس غربی ها بیان کنیم تا همگان  
بدانند که بشریت تا چه حد وامدار تعالیم اسلام و شریعت  
پیامبر خاتم (ص) است.

من الله التوفیق

## اهمیت امنیت در زندگی بشر

مهم‌ترین و اساسی‌ترین نیاز انسانی که از حق حیات و زندگی بهره‌مند گردیده است، برخورداری از «حق امنیت» است.

نیاز انسان به امنیت از نیازهای زیستی همچون خوراک، پوشاک و مسکن، بالاتر و با اهمیت‌تر است و به عنوان یک دغدغه و نگرانی برای هر فرد، جامعه و یا دولت شناخته می‌شود؛ زیرا اشخاص و جوامع تنها با وجود و استقرار امنیت و آرامش می‌توانند به رفاه و شکوفایی دست یابند و در مسیر تعالی و بالندگی فردی و اجتماعی گام بردارند.

حق امنیت به عنوان یکی از نیازهای طبیعی و فطری انسان، از قدمتی معادل طول عمر حضور بشر در کره زمین برخوردار است.

مطالعه در تاریخ حیات بشر نمایانگر آن است که انسان از ابتدای حضور و هبوط در زمین و آغاز زندگی در این کره خاکی، نیاز مبرم به «امنیت» را با همه وجود خویش احساس و درک نموده است و برای تأمین و صیانت از آن